

NOTAT – Frivillige i redningsberedskabet

1. Frivillige i redningsberedskabet
2. Beredskabsforbundet,
3. Muligt indhold i en ny forebyggelsesuddannelse for befolkningen

FEBRUAR 2009

I oktober måned 2008 fremsendte Forsvarsministeriet i henhold til den politiske aftale om redningsberedskabet efter 2006 rapport vedrørende undersøgelsen af frivilligområdet.

1. Frivillige i redningsberedskabet

Frivillige i redningsberedskabet anvendes i såvel det kommunale som det statslige redningsberedskab. Beredskabsforbundet er et foreningsmæssigt ståsted for de frivillige, og forbundet løser en række opgaver i relation til de frivillige. Frivillige indgår som en integreret personelressource på alle tre niveauer i redningsberedskabet. Redningsberedskabet har kontrakt med omkring 3.000 frivillige.

Lovgrundlaget for anvendelsen af frivillige i redningsberedskabet

Det fremgår af beredskabsloven, at staten og kommunerne kan indgå kontrakter med foreninger, organisationer og private personer om udførelsen af opgaver inden for henholdsvis det statslige og kommunale redningsberedskab. Det er henlagt til forsvarsministeren og kommunalbestyrelsen at fastsætte de opgaver, der kan løses af frivillige i henholdsvis det statslige og det kommunale redningsberedskab.

Ved begrebet "frivillig" forstås i beredskabslovens forstand en person, som i henhold til en kontrakt med de statslige eller kommunale myndigheder indgår i det statslige eller kommunale redningsberedskab, og som ikke aflønnes for sin deltagelse i redningsberedskabet.

Frivillige kan under deltagelse i uddannelse, øvelse eller i visse omstændigheder under indsats modtage økonomiske ydelser, såsom befordringsgodtgørelse, forplejningsgodtgørelse eller dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.

Beredskabsloven indeholder ikke hjemmel til at pålægge kommunerne at anvende frivillige.

Frivillige i det statslige redningsberedskab

Beredskabsstyrelsen har kontrakt med ca. 500 frivillige. Omkring 200 frivillige er tilknyttet styrelsens 5 regionale beredskabscentre og består fortrinsvis af tidligere værnepligtige. De frivillige udgør dermed en reel forøgelse af beredskabscentrenes indsatskapacitet på en meget omkostningseffektiv

måde, da de som udgangspunkt kan indsættes på lige vilkår med værnepligtige. Endvidere er ca. 300 frivillige tilknyttet Beredskabsstyrelsen ved Frivilligcenteret i Hedehusene. Disse frivillige må som hovedregel sammenlignes med frivillige ved de kommunale redningsberedskaber, idet de som oftest er uden forudgående beredskabsfaglige kompetencer. Alle statslige frivillige kan som udgangspunkt indsættes i hele landet.

De statslige frivillige løser følgende opgaver:

- Mandskabskrævende indsatser inden for brand, redning og miljø (afløsning og supplement)
- Pumpeopgaver
- Sne- og stormberedskab
- Venteplads (oprettelse og drift)
- Renseplads (oprettelse og drift)
- Øvelser med værnepligtige, herunder hjælpefunktion under øvelser
- Internationale opgaver
- Kommunikationstjeneste
- Landmobilt A-måleberedskab
- Olierekognisering (kystforurening)
- Brandvagt
- Stabstjeneste
- Logistiske opgaver under indsats
- Klargøring i forbindelse med 48-timers beredskabet
- Krisekommunikation

Frivillige i det kommunale redningsberedskab

62 af landets 98 kommuner anvender i dag (marts 2008) frivillige i redningsberedskabet. Disse kommuner har individuelle kontrakter med i alt 2.511 frivillige. Der er store forskelle mellem kommunerne, for så vidt angår kommunestørrelse og antal frivillige. En stor kommune er ikke ensbetydende med mange frivillige.

Nogle kommuner anvender frivillige i det daglige arbejde i redningsberedskabet, mens andre kommuner primært anvender frivillige, når den enkelte kommunes beredskab står over for større hændelser. Generelt set anvender kommuner frivillige til især at aflaste, supplere og bistå det lønnede beredskabspersonel.

De kommunale frivillige løser følgende opgaver:

- Brandberedskab, herunder reservestyrke, forebyggelse, belysning på skadested, efterslukning og supplerende vandforsyning
- Pumpe- og lænseberedskab ved oversvømmelser
- Beredskab ved arrangementer, herunder bl.a. samarittervagt, forplejning og brandvagt ved f.eks. sportsstævner, festivaler og byfester
- Deltagelse i landmobilt A-måleberedskab
- Redningshundebereidskab i forbindelse med eftersøgning af indespærrede personer

- Indkvarterings- og forplejningsopgaver i forbindelse med store ulykker og katastrofer, herunder naturkatastrofer i form af orkan, snestorm, oversvømmelse m.v.
- Kommunikationsopgaver i forbindelse med kommunens redningsberedskab og krisestyringsorganisation.

2. Beredskabsforbundet

Beredskabsforbundet er en selvejende, landsdækkende organisation, som blandt andet har til formål at være et foreningsmæssigt ståsted for frivillige i det statslige og kommunale redningsberedskab, at medvirke til at udbrede befolkningens kendskab til beredskab og forebyggelse samt at motivere befolkningen til uddannelse i førstehjælp og elementær brandbekæmpelse. Beredskabsforbundet løser ikke operative opgaver i redningsberedskabet. Alle operative opgaver løses i regi af det kommunale eller statslige redningsberedskab.

Beredskabsforbundets midler tilvejebringes gennem medlemskontingenter, bidrag, gebyrer, indtægtsdækket virksomhed samt et årligt statstilskud på 13,1 mil. kr. i 2007 via finanslovens § 12.41.03 og jf. aftalen om redningsberedskabet efter 2006.

Af Beredskabsforbundets seneste årsberetning for 2007 fremgår det, at forbundet har haft "ordinære driftsindtægter" på ca. 20,4 mil. kr. i 2007.

Statens bevilling til Beredskabsforbundet opdelt på hovedområder (2007):

- Organisation af frivillige: 4,1 mil. kr.
- Information: 4,4 mil. kr.
- Befolkningskurser: 4,0 mil. kr.
- Særbevilling til førstehjælpskurser på småøer: 0,6 mil. kr.

Beredskabsforbundets organisation¹

Beredskabsforbundet er som landsforbund inddelt i 5 regionsforbund med hver deres regionsledelse og p.t. 75 kredse over hele landet, hvor hver kreds dækker en kommune. Dog dækker nogle kredse p.t. flere kommuner, hvorfor forbundet er repræsenteret i 85 af de 98 nye kommuner.

Kredsene ledes af en kredsledelse. Den overordnede ledelse af Beredskabsforbundet varetages af en landsledelse bestående af præsidium, regionsledere og viceregionsledere. Øverste myndighed i forbundet er landsrådet, der ledes af Beredskabsforbundets præsident, der p.t. er MF Bjarne Laustsen (S).

Beredskabsforbundets ledelse og organisation betjenes af et landskontor under daglig ledelse af en lønnet direktør. Landskontoret er beliggende i Hedehusene på samme adresse som Beredskabsstyrelsen Frivilligcenter Hedehusene og består udover direktøren af knapt 20 medarbejdere.

¹ Det anførte om Beredskabsforbundets virksomhed (organisation, antal af medlemmer mv.) bygger på oplysninger fra AG FRIVUN rapporten.

Landskontoret varetager de centrale informationsopgaver, administrerer det offentlige tilskud til befolkningsuddannelserne, forestår gennemførelsen af den årlige resultatkontrakt med Beredskabsstyrelsen og fungerer i det daglige desuden som kontakt mellem forbundet og landsdækkende organisationer samt myndigheder, herunder Forsvarsministeriet og Beredskabsstyrelsen.

Beredskabsforbundets virksomhed

Forsvarsministeriet og Beredskabsforbundet har i henhold til § 6 i beredskabsloven indgået en rammeaftale for Beredskabsforbundets opgaver. De konkrete opgaver, som Beredskabsforbundet løser for det statslige beredskab, aftales i overensstemmelse med rammeaftalens § 1, stk. 2, i en årlig resultatkontrakt mellem Beredskabsforbundet og Beredskabsstyrelsen. Sideløbende med de opgaver – som Beredskabsforbundet løser i henhold til den statslige bevilling – har forbundet på eget initiativ igangsat en række aktiviteter, blandt andet en internetbaseret sikkerhedsbutik og salg af førstehjælpskurser til virksomheder m.fl.

Af rammeaftalens § 1 fremgår, at Beredskabsforbundet påtager sig følgende opgaver:

- at være foreningsmæssigt ståsted for de frivillige i det statslige og kommunale redningsberedskab, som ønsker at være medlemmer af forbundet,
- at medvirke til at udbrede kendskabet i befolkningen til beredskab og forebyggelse,
- at bidrage til orientering af de frivillige og af beredskabsmyndigheder m.v. bl.a. gennem udgivelse af et informationsblad med aktuelt nyt om beredskab og forebyggelse,
- at medvirke til at hverve nye frivillige til det statslige beredskab og
- at udbyde befolkningsuddannelser, herunder grundlæggende førstehjælp og elementær brandbekæmpelse.

Beredskabsstyrelsen skal i henhold til § 5 i rammeaftalen varetage den faglige og økonomiske tilsynsopgave i forhold til forbundet og fastlægger i øvrigt de nødvendige procedurer i tilknytning hertil.

Beredskabsforbundets medlemmer

Frivillige, der ønsker at være medlem af Beredskabsforbundet, skal aktivt indmelde sig. Forbundet opkræver ikke kontingent. Både frivillige, der har kontrakt med det statslige eller kommunale redningsberedskab, andre frivillige og personer, der ønsker at støtte Beredskabsforbundet i øvrigt, kan blive medlemmer af forbundet.

Beredskabsforbundets medlemsopgørelse af 8. august 2006:

Medlemskategori	Antal
Aktive medlemmer	4.211
Forbundsfrivillige	1.121
Personlige medlemmer	337
Andre medlemmer	600

Efter indgåelse af en samarbejdsaftale med De Sønderjyske Frivillige Brandværn fik Beredskabsforbundet i 2008 en "medlemstilgang" på 1.500.

3. Forslag til muligt indhold i en ny forebyggelsesuddannelse for befolkningen

- En samlet arbejdsgruppe (AG FRIVUN) er enige om at anbefale udviklingen af en ny befolkningsuddannelse med fokus på den enkeltes borgers selvhjulpethed.
- Beredskabsstyrelsen vurderer, at en sådan uddannelse med fokus på forebyggelse er helt i tråd med den igangværende udvikling Sverige.
- Som omtalt på mødet den 30. januar 2009 med baggrund i Beredskabsstyrelsens statistiske rapport og ulykkesstatistik om almindelig tilskadekomst kunne uddannelsesstilbud med et forebyggende indhold for den enkelte borger blandt andet omfatte følgende overordnede emneområder:
  - Forebyggende tiltag, som den enkelte borger selv kan gøre for at forebygge ulykker i at opstå, suppleret med tiltag, der kan begrænse virkningen af ulykker, der opstår i dagligdagen (eksempelvis i forbindelse med madlavning, rygning, levende lys, ildsteder, brandfarlige væsker, fyrværkeri, varmt arbejde samt anvendelsen af elektricitet og andre energiformer, installationer og brugsgenstande).
  - (Brand)sikkerhed på fremmede steder som eksempelvis hoteller, forsamlingslokaler, offentlige transportmidler eller i udlandet (laviner, kulde, tsunami, m.m.).
  - Orientering til borgerne om, hvor man kan finde relevante informationer under kriser, eksempelvis Kriseinfo.dk og beredskabssektorenes egne hjemmesider.
  - Forberedende tiltag, som den enkelte borger selv kan gøre forud for eksempelvis udlandsrejser (eksempelvis kan borgeren indhente information om lokale risici, kontaktinformationer til nærmeste danske repræsentationer og "retningslinjer" for at kontakte familie eller dansk repræsentation i tilfælde af større ulykker).
- Uddannelsen kunne eksempelvis tilrettelægges som 2 X 3 timer (afvikles samlet eller på to afterner).
- Forebyggelsesuddannelsen skal udvikles af "Rådet for Frivillig Forebyggelse, Information og Hvervning" jf. AG FRIVUN's anbefaling.